

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Dum reddit illicitè, quę co[n]tulit illa manebu[n]t.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

ferredidit, nec promissionem scripsit: sed beneficium ecclesie in manu advocati refutavit. At postquam convuluit, mox se monachum negavit fieri. Quapropter quia & beati Benedicti regula, & præcipue Patris & prædecessoris nostri sancti Gregorii Papæ canonica institutio, interdictum monachum ante unius anni probationem effici, iudicamus, & auctoritate Apostolica præcipimus, ut præfatus Presbyter beneficia 1 & altaria recipiat, habeat, & quiete retineat.

¶ Beneficia] In vestitus exemplaribus, & apud Ivozem (apud quem caput hoc copiosius habetur) legitur, beneficium: sed in glossam non est mutatum.

C. II. ¶ Uxor post propositum continentia dura dimitti non debet.

Item Augustinus ad Bonifacium comitem, epistola 70.

Nos a nostris, nos testes sumus, quod omnes actus publicos, quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, & te in otium sanctum conferre, atque in ea vita vivere, in qua servi Dei monachi vivunt. Cum ergo te esse in hoc proposito gauderemus, navigasti, uxoremque duxisti. Si conjugem non haberes, dicerem tibi, quod & Tubanus diximus, ut sanctitate continentia viveres: sed ut ad istam vitam non exhorter, impedimento conjunxisti, sine cuius consensione continenter tibi non licet vivere, quia & si tu post illa tua verba Tubanus ducere non debebas, illa tamen nihil eorum sciens innocenter tibi, & simpliciter nupsit.

¶ Constituitur hoc caput ex verbis B. Augustini epist. 70. sed in epistolam redactum. Ivo autem integrè refert.

Exe illa uxor concepti se monachum fieri, & ore pronunciauit se veli in otium sanctum conferre, non tamen postea coactus est suscipere quod ore concepti, & ore pronunciauit. Auctoritas illa Alexandri facta in constitutione B. Gregorii, & beati Benedicti, probandis non videtur, sed notis: ignota verò triennium conceditur.

C. III. ¶ Ante probationem triennium nullus in monasterio suscipiatur.

Unde ex decreto Bonifacii.

Sub quis incognitus monasterium ingredi voluerit, ante triennium monachi habitus ei non præstetur. Et si intra tres annos, aut servus, aut libertus 2 colonus 3 queratur a Domino suo, reddatur ei cum omnibus que emulit, fide tamen accepta de impunitate. Si autem intra triennium non fuerit requisitus, postea querari non potest, nisi sit tam longe, quod inveniri non possit. Sed 3 tantum ea, quæ in monasterium adduxerit, Dominus servi accipiat.

¶ Caput hoc etiam in Pamormia citatur ex Bonifacio. A Theobaldo autem & Ivone, & in plerisque vestitus exemplaribus Gratiani tribuitur concilio Teletano. Sed in nullo eorum, quæ in scriptis, aut manuscriptis habentur, inventum est, eadem tamen sunt in capitulis, & apud Iulianum antecessorem novella 12. cap. 22.

2 ¶ Libertus] Sic emendatum est ex aliquot manuscriptis, & ex bono indicio, quam ledionem habuit etiam antior glossa. Antiquior liber.

3 ¶ Sed tantum] Hæc addita sunt ex loci indicio.

QUÆSTIO III.

Quid autem queritur, an post traditionem sit ei sua cum licentia Abbatis ad propria d. redire, facile monstratur non posse fieri. Ipsi enim redire crispianam est. Qui autem manuscripto facinori desinat obviare, eam potest, confentit. Hic autem non solum non obviat, sed etiam permittens, fautor existit. Non ergo licet Abbati dare licentiam alicui redire absenti: nec

a Ivo p. 7. cap. 7. & 10. & part. 1. c. 16. b. Novell. 5. cap. 2. & apud Iulianum antecessorem novell. 12. cap. 22. Cap. 15. v. 227. Burch. lib. 2. cap. 20. Ivo p. 7. cap. 7. Pam. lib. 3. cap. 16. c. al. velleoloni. d. al. priora.

illi licet utique retrosum abire, quia ex quo semel se Abbati subiecit absque eius permissione nihil agere potest.

QUÆSTIO IV.

Sicutem sine licentia Abbatis de monasterio discesserit, quaritur, utrum sua sint ei reddenda, an non. Sed possessiones, & res ecclesie traditas quolibet modo alienare nec Abbati, nec alicui licet.

C. I. ¶ Honore privetur, qui de jure ecclesie aliquid alienare presumpsit. Unde Symmachus Papa [possessiones a, quas unusquisque, &c.] & iterum in synodo Romana 3. c. 6.

Quicunque b Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum oblitus Dei, & decreti hujus immemor 1 in constitutum præfens committens, prædium 2 ecclesie magnum vel exiguum, vel quidquam de jure ecclesie alienare tentaverit, & donator, & alienator, & venditor honoris sui amissione mulsetur.

1 ¶ Immemor] In concilio ipso sequitur, cujus Romane civitatis sacerdotes volumus religiosis nexibus devincti. Nam, ut supra 12. q. 2. non liceat, distum est, in ea synodo Romane tantum ecclesie legem Symmachus prescripsit.

2 ¶ Prædium] Hoc loco omisi verbum sexti capitis, eorum loco referuntur hæc ex titulis ejusdem concilii: omnino, caput hoc ex verbis illius synodi suo modo collector aptavit.

C. II. **PALEA.** [Item Gregorius Anthemo Subdiacono, lib. 11. epist. 21.

Ratio e nulla permittit, ut propriis cujusquam usibus applicetur, quod pro communi utilitate datum esse cognoscitur.

C. III. ¶ Qui revocandum putat, quod ecclesia contulit, sacrilegium committit.

Item Ambrosius lib. 2. de penitentia, c. 9.

Sunt qui opes suas tumultuario mentis impulsu, non iudicio perpetuo, ubi ecclesie contulerunt, postea revocandas putaverunt. Quibus nec prima marces rata est, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium. Sunt, quos penitenter opes suas divisisse pauperibus. Sic eos 1 qui penitentiam agunt, hoc solum timere oportet, ne ipsius penitentiam agant penitentiam.

1 ¶ Sic eos] In originali legitur. Sed eos qui penitentiam agunt, hoc solum penitere non debet, nec ipsius, &c. Sed ob glossam non est emendatum.

C. IV. ¶ Qui sacris locis derelicta retinere contenderit, sacrilegium committit.

Item Gregorius Sabino Subdiacono, lib. 8. epist. 6.

Sacrilegium d. & contra leges est, si quis, quod venerabilibus locis reliquit, præva voluntatis studiis, suis tentaverit compendiis retinere.

C. V. ¶ Sacrilegi judicantur, qui ecclesie facultates alienant.

Item Lucius Episcopus ad Gallia & Hispania Episcopos, & epistolæ. cap. 6.

Omnes e ecclesie raptores, atque suarum facultatum alienatores a liminibus sanctæ matris ecclesie anathematizamus, Apostolica auctoritate pellimus, & damnamus, atque sacrilegos esse iudicamus:

a Supr. 16. quæstion. 1. possessiones. b Anselm. lib. 4. cap. 30. Polyb. lib. 6. tit. 15. c Exer. de prebendu. cap. ratio. Ansel. 15. cap. 38. Polycarp. 13. tit. 12. d Ansel. lib. 12. cap. 4. Polyc. lib. 1. tit. 12. e Anselm. 1. 2. cap. 4. Burch. lib. 11. cap. 19. Ivo part. 2. c. 140. & p. 14. c. 89.

& non solum eos, sed omnes consentientes eis, quia non solum qui faciunt, rei iudicantur, sed etiam qui consentiunt facientibus. Par. a enim poena & agentes & consentientes comprehendit.

C. VI. § Excommunicetur qui confinia ecclesie frangere tentaverit.

Item Nicolaus Papa b. omnibus Episcopis.

2. Sicut e antiquitus a sanctis patribus statutum est, ps. Statuimus, ut major ecclesia per circuitum xl. d. passus habeat, capella vero vel minores ecclesia triginta. Qui autem confinia earum * confingere tentaverit, aut personam hominis, vel bona ejus inde subtraxerit, nisi publicus latro fuerit, quousque emendet, & quod rapuerit reddat, excommunicetur.

C. VII. § Solvatur altario, quod pro emunitate emendatur ecclesie.

Item ex concilio Triburiensi.

1. SI e quis in atrio ecclesie pugnam committit, aut homicidium facit, quidquid pro emunitate i violata emendandum est, altario solvatur, cuiuscunque fuerit ecclesia illa.

1. § Emunitate] Sic etiam apud Burchardum. Ivo habet pro immunitate violata. In aliquot vetustis Gratiani exemplaribus legitur, pro emunitate ecclesie violata. Summa autem hujus capitis ferè habetur in Triburiensi, quod extat capit. 4. & 6.

C. VIII. § Non liceat alicui hominem de ecclesia rapere.

Item Augustinus ad Bonifacium, epist. 187.

MIROR s quomodo tam subito fidei murum aries ruperit inimici. Novi enim qua religione semper sis ecclesiam Dei veneras. Quo instigante facere ausus es hominem de ecclesia rapisti? Tuus si de tuo amico forte presumeret fugitivus, posset proculdubio intercessoris causa veniam promereri. Ergo si amicus intenditur, cur Deus offenditur? Sed si de potestate presumitur, Nabuchodonosor Regem intende, qui causa superbia in bovem est ex homine commutatus. Non ut confundam te hac scribo, sed ut g. filium charissimum monero. Ecclesie igitur illasum revoca, quem ut irreligiosissimum rapisti. Oblatio vero domus tue a clericis ne suscipiatur, indixi h. communionemque tibi interdico, donec peracta pro ausibus, vel errore, a me diffinita tibi mer penitentia, & tempore ordinato i, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras sacrificium Deo.

1. § Commutatus] Hoc loco ista erant interjecta, atque a regno suo profugus recedens, non ante regnum recepit, quam conversus Deum predicavit. que a multis vetustis ab sunt, & originalis, & Ivone. Sunt autem inter verba Gratiani infra de penitentia, dist. 1. c. voluissent.

C. IX. § Fugientem ad ecclesiam nemo audeat abstrahere.

Item ex libro capitularium l. 5. c. 90.

REUM l ad ecclesiam confugientem nemo abstrahere audeat, neque inde donare i ad penam vel ad mortem; ut honor Dei, & sanctorum ejus conservetur: sed rectores ecclesiarum pacem & vitam, ac membra ejus obtinere studeant: tamen legitime componat, quod iniquè fecit.

1. § Donare] Sic est emendatum (antea enim legebatur, damnare.) ex capite Caroli, & concilio Moguntino, & plerisque vetustis Gratiani exemplaribus, & ceteris collectoribus: & quanquam apud Burchardum ex concilio apud Theodanu villam,

a Rem. i. b Inter decreta Nic. in codice Ormanetti. c Ansel. l. 1. c. 47. Ivo p. 3. c. 10. Pann. l. 2. c. 81. d al. l. x. * al. verum. e Burch. l. 3. c. 196. Ivo p. 3. c. 113. f Ivo p. 3. c. 122. g 1. Cor. 4. h al. interdixi. i al. condonato. k Et in adjectu, c. 29. & in concil. Moguntin. c. 39. l Burch. lib. 3. cap. 54. Ivo part. 3. cap. 123. Pann. l. 2. c. 71.

& in Panormia ex libro capitularum longè copiosius hoc capite seratur.

C. X. § Ab ecclesia arceatur ingressu, qui alicquem de ecclesia, violenter rapuerit.

Item Gelasius Vistori, Constantino, Macroio, Felisimo, Sereno, & Timotheo Episcopis.

RATER a & Coepiscopus noster Epiphanius sua nobis relatione suggestit, Benenatum & Maurum Beneventane municipis civitatis, in contumeliam religionis acerba nimis, & plecibili contumacia profuisse, qui confugientem ad ecclesiam septa curialem suam nec illic quidem tutum, aut de injuria sua securum esse liverunt; auri irruptione b temeraria mentis admittere, quod nec potestatis quidem, vel Principibus unquam licuit perpetrare, ut hominem in sanctuarii constitutum, (captata sacerdotis absentia) relictantem, reclamantemque violenter abstraherent. Quos, quantum lina nobis suggestione patefecit, merito indignos esse sacra communione indicavit. Et si revera tanti facinoris constat admisum, nostra etiam auctoritas in hac parte consentit. Nec enim jure ad supplicandum debet admitti, qui e admittit sacrilegium non dubitavit. Nullus enim intra limina tantæ venerationi deputata, utrumque sibilicere existerit, pro sua voluntatis arbitrio, ut & humilitatem sibi vindicet, & furorem. Et ideo fratres charissimi supradictos, si manifesta reos facit contestio, ab omnibus parochiarum vestrarum ecclesiarum nostræ præceptionis auctoritate prohibere: ut non solum hi, qui injuriarum sanctorum locorum profuisse probantur d, merito consequantur pro facti sui qualitate vindictam; verumetiam ceteri tali præsumptione ultionis istius timore reverentur.

C. XI. § Ecclesiarum non est dignus ingressus, qui eas violat.

Idem Epiphanius Episcopo.

AD e Episcopos ceteros direximus jussionem, ut eos qui ecclesias violasse perhibentur, accessu earum dicent esse dignos.

C. XII. § Qui ecclesiam Dei vastat, & ejus sacerdotem insequitur, sacrilegus iudicatur.

Item Pius Papa, epist. 2. Italianis.

Sicut f qui ecclesiam Dei vastat, & ejus prædica & donaria expoliat & invadit, sit sacrilegus; sic & ille qui ejus sacerdotes insequitur, sacrilegi reus existit, & sacrilegus iudicatur. & infra. § Non ergo gravius peccatum est fornicatio, quam sacrilegium. Et sicut maius est peccatum, quod in Deum committitur, quam quod in hominem; sic gravius est sacrilegium agere, quam fornicari.

C. XIII. § Quæ penâ feriatur, qui ecclesia vestibus dedicata prædica vexare tentaverit.

Item Urbanus in epist. ad omnes Episcopos, cap. 2.

ATTENDENDUM est omnibus, ne prædica vestibus ceptorum caelestium dedicata, à quibusdam incurventibus vexentur. Quod si quis fecerit, post debita ultionis acrimoniam (quæ erga sacrilegos jure promenda est) perpetua damnetur infamia, & carceri tradatur, aut exilio perpetua deportationis uratur g.

a Polyb. l. 7. tit. 1. Ivo p. 3. c. 120. b al. irruptione. c al. d al. probabuntur. e Ivo p. 3. c. 119. f Polyb. l. 6. tit. 31. c. 1. g 30. Burch. l. 1. c. 29. Ivo p. 6. c. 243. & p. 12. c. 37. l. Cap. 6. c. 115. & Moguntino sub Amalphi. c. 11. g al. feriatur. C. XII.

C. XIV. PALEA.

Item Iginus Papa.

Si quis ecclesiam igne combusserit, b, quindecim annis poeniteat, & eam sedulo restituat, & pretium suum pauperibus distribuatur.

Item pascia in uno tantum Variarum codice habetur, in quo sicut in vulgari, & Panormia citatur ex Iginio: a Burchardo autem & Freze ex decretis Iulii.

Pretium suum] Apud Burchardum l. 19. in c. de sacrilegiis. si legitur, Incendisti ecclesiam, aut consensisti? si fecisti, ecclesiam restituere, & pretium tuum, id est, viuregelidum tuum pauperibus distribuere, & quindecim annis per legitimas ferias poeniteas.

C. XV. § Iude similis probatur, qui ornamenta surripuit ecclesie.

Item Clemens episc. 2. ad Iacobum.

Si e fonte quispian Presbyter, sive Diaconus, sacrasynodionem vel velum subtraçtum d vendiderit, Iudæi scilicet similis estimabitur. Qui propter cupiditatem fecerit hoc opus, noverit se supradicti Iudæi susceperunt poenam.

C. XVI. § De eodem.

Item ex poenitentiâ Theodori.

Pecunia ecclesiastica furata vel rapta, reddatur in quadruplum; populi verò dupliciter. Si quis aliquid de ministerio sanctæ ecclesiæ furatus fuerit, septem annis poeniteat, tres in pane & aqua.

C. XVII. § De eodem. PALEA.

Item ex poenitentiâ ali Romano.

Si quis clericus furtum fecerit capitale, id est, quadruplum, vel domum fregit, aut quamlibet rem melioris pretii furatus fuerit, septem annis poeniteat; laicus quinque. Si quis autem de minoribus semel aut bis furtum fecerit, reddat proximo suo, & uno anno poeniteat in pane & aqua: si reddere non potuerit, tribus annis poeniteat.

Similia horum leguntur apud Burchardum, lib. 11. c. 19. & Iuonem p. 73. c. 44.

C. XVIII. § Sacrilegium facit, qui pecuniam ecclesiæ rapta.

Item Anacletus episc. 1. c. 2.

Qui rapit pecuniam proximis suis, iniuriam operatur, qui autem pecuniam, vel res ecclesiæ abstulerit, sacrilegium facit.

C. XIX. § Segregetur ab ecclesiâ clericus, qui servum aut discipulum suum ad eam fugientem verberare presumpserit.

Item ex concilio Herdensi, c. 8.

Nilis clericorum, servum aut discipulum suum fugientem ad ecclesiam extrahere audeat, vel flagellare præsumat. Quod si fecerit, donec dignè poeniteat, à loco, cui honorem non dedit, segregetur. Si qui clericus in certuam cadem proruperint, prout dignitas officiorum in tali excessu contumeliam pertulerit, à Pontifice districtius vindicentur.

C. XX. § Qui de atrio vel porticibus ecclesiæ fugientem abstrahit, excommunicatur.

Item ex concilio Tridentini, c. 20.

Si quis b contumax, vel superbus timorem Dei, vel reverentiam sanctorum ecclesiarum non habuerit, & fugientem servum suum, vel quem ipse per-

a. Pop. l. 1. c. 11. Ansel. c. 18. Bur. l. 3. c. 204. Ivo part. 3. c. 127. Pann. l. 2. c. 78. b. al. com. l. 2. c. 83. & p. 6. ca. 28. d. al. sicut. e. & in episc. Lucii, c. 6. f. Ivo p. 3. c. 117. Pann. l. 2. c. 78. h. d. c. 1. g. Ex lib. 3. cap. C. 185. & in legibus Bolognarum, tit. 3. h. Bur. l. 3. c. 177. Ivo p. 3. c. 117. f.

secutus fuerit, de atrio i ecclesiæ, vel de porticibus quolibet modo ecclesiæ adherentibus per vim abstraxerit, pro immunitate nongentos solidos Episcopo componat, & ipse publica poenitentia iusto a iudicio Episcopi mulctetur.

1. § Atrio] In duobus vetustis codicibus Gratiani legitur, de altario: in capitularibus vero, de ecclesiâ.

Sacrilegium ergo est, quoties quis sacrum violat, vel auferendo sacrum de sacro, vel sacrum de non sacro, vel non sacrum de sacro. Dicitur etiam sacrilegium committere, qui violentas & impias manus in clericum iniecerit. Porro ipsius sacrilegium duplicem continet poenam, poenitentiam videlicet & excommunicationis. Poenitentia eis persolvenda est, ad quos querimonia sacrilegii pertinet.

C. XXI. § De multiplici genere sacrilegii.

& panes eisdem.

Unde Ioannes Papa octavus scribit omnibus Episcopis.

Quisquis b inventus fuerit reus sacrilegii, Episcopis, vel Abbatibus, sive personis, ad quas querimonia sacrilegii iuste pertinet, triginta libras examinati argenti purissimi componat. § Sacrilegium committitur, si quis infregerit ecclesiam, vel triginta ecclesiasticos passus, qui in circuitu ecclesiæ fuerint, vel domos, quæ intra prædictos passus fuerint, aliquid inde diripiendo, vel auferendo: seu qui injuriam, vel oblationem rerum intulerit clericis arma non ferentibus, vel monachis, sive Deo devotis, omnibusque i ecclesiasticis personis. Capella, quæ sunt intra ambitum murorum castellarum, non ponuntur in hac triginta passuum observatione. Similiter sacrilegium committitur auferendo sacrum de sacro, vel non sacrum de sacro, sive sacrum de non sacro. Idem.

§ Si e quis domum Dei violaverit, & aliqua sine licentia illius, cui commissa esse dignoscitur, inde abstulerit, vel ecclesiasticis personis injuriam fecerit, donec in conventu admonitus legitime satisfaciatur, sciat se communiione d privatum. Si verò postsecundam & tertiam conventionem coram Episcopo satisfacere detrectaverit, sacrilegii periculo ab omnibus obnoxius teneatur: ita ut secundum Apostolum e nemini fidelium miscatur. Idem. § Si f qui monasteria, & loca Deo dedicata, & ecclesias infringunt, & deposita, vel alia qualibet exinde abstrahunt, damnant novies componant, & emunitatem tripliciter, & velut sacrilegi canonice sententia subigantur.

§ In epistola manuscripta Ioanni octavi, scripta Episcopis & Abbatibus per Narbonensem & Hispanicas provincias constituta, præcipitur observari lex contra sacrilegos in concilio Trecentensi edita, coram Ludovico Imperatore, & quinquaginta tribus Episcopis. Diversa autem sunt istius epistole verba ab his quæ recitantur & à Gratiano, & à ceteris collectoribus: sed eadem sententia.

1. § Omnibusque ecclesiasticis] Apud Iuonem legitur, devotis hominibus, ecclesiasticis personis. Non enim capella, quæ infra ambitum murorum castellarum sunt, mittuntur vel ponuntur in hac observatione. Nec multo aliter apud alios collectores.

C. XXII. § Nisi canonicè iudicatione Episcopum qui comprehenderit laicum, excommunicatur.

Item Alexander Papa II.

Si quis deinceps priorum, aut cuiuscunque dignitatis, vel cuiuscunque ordinis laicorum Episcopum comprehenderit, percussit, aut aliqua via propria se de expulerit, nisi forte iudicatum canonicè, auctores

a. al. iuxta iudicium. b. Ansel. c. 40. Poly. l. 6. tit. 10. Ivo p. 3. c. 78. Pann. l. 2. c. 80. & 79. c. Supra, 11. q. 3. ad mensuram. Ansel. l. 5. c. 52. d. al. fore privatum. e. 1. Cor. 5. f. Ansel. l. 5. c. 47. Bur. l. 1. c. 22. Ivo p. 2. c. 124. & p. 4. c. 96. g. Simile in l. synodo sub Photio, c. 3.

& cooperatores tanti sceleris anathematizentur, & bona eorum ecclesie ipsius juri perpetuo tradantur. ¶ Si vero in Presbyterum, vel in quemcumque inferiorum gradum clericum hac eadem presumpserit, canonicè poenitentia atque depositioni subjacebit. Si contumax fuerit, excommunicetur.

C. XXIII. ¶ Flagellatores Presbyterorum post tertiam admitionem, si non respuerint, excommunicentur.

Item Nicolaus Papa Thadoni Archiepiscopo Mediolanensi.

DE b Presbyterorum flagellatoribus, & occisoribus, & prædonibus, scilicet, qui seculari brachio minime coërentur, juxta præceptum Domini placet, ut fraterno amore conveniantur secundo, ac tertio. Qui si te non audierint, conveniente ecclesia eos sacra communione privare, atque (si insua obstinatione permanentes, sacerdotalia monita forè contempserint) ab ecclesie compage sub anathematis interdictione refecare licentiam tribuimus. ¶ Quos etiam resipiscentes tandem digna satisfactione præmissa in gremium matris ecclesie revocari noveris posse.

C. XXIV. PALEA.

[Item ex concilio Moguntino sub Rabano, c. 24.]

Qui Presbyterum occiderit, duodecim 1 annorum penitentia secundum canones imponatur: at si negaverit, si liber est, cum septuaginta duobus 2 juret; si autem servus, super duodecim vomeres ferventes se expurget. Convictus verò noxæ usque ad ultimum vite tempus militæ 3 cingulo careat, & absque spe conjugii maneat.

¶ Hac Palea in uno tantum Vaticano Gratiani codice habetur.

1 ¶ Duodecim] Sic in codice Vaticano, & ceteris locis indicatis. In vulgatis Gratiani codicibus legebatur, viginti annorum poenitentia.

2 ¶ Cum septuaginta duobus] In concilio ipso legitur, cum duodecim: Burchardus tamen, & Ivo, & codex Vaticanus concordant cum vulgata lectione.

3 ¶ Militæ cingulo] Sic etiam in Decretalibus, & apud Burchardum & Ivoem. In concilio autem legitur, cingulum deponat, & uxorem amittat.

C. XXV. PALEA.

[Item ex concilio Triburienfi.]

VT d Presbyteri non vadant, nisi stola, aut oratorio induti. Et si in itinere spoliantur, aut vulnerantur, vel occiduntur, non stola vestiti, simplici emendatione solvantur: si autem cum stola, triplici.

C. XXVI. PALEA.

[Item ex eodem, c. 5.]

Omnes Presbyteri interfectores 1 compositione Episcopi, aut ejus parochiam pertinent, solvantur: ita videlicet, ut medietatem Vuiregaldi 2, ejus Episcopus utilitatis ecclesie, cui præfuit, tribuat, & alteram medietatem in elemosynam illius iuste disperiat: quia nullus nobis ejus hæres proximior videtur, quam ille, qui ipsum domino sociavit.

Hæc quoque palea in uno tantum Vaticano codice habetur. Est autem in capitularibus (unde citatur in Panormia) l. 4. c. 15. & in Decretalibus, tit. de poenit. c. Presbyter. In concilio etiam Triburienfi, quod extat, c. 4. habetur quoddam simile.

1 ¶ Interfectores] Sic etiam in Panormia. Vaticanus codex habet, interfecisti. In capitulari legitur, Presbyteri interfecisti Episcopo, ad cujus parochiam pertinent,

2 a In chronico Mediolan. b Ivo p. 10. c. 20. c Ext. de poenit. & remissa, 2. Bur. l. 6. c. 7. Ivo p. 10. c. 136. d Prima pars habetur Ca. lib. 6. cap. 169. Bur. lib. 6. cap. 10. Ivo p. 10. c. 139. e Ca. l. 4. c. 15. extra, de poenit. cap. Presbyteri. Bur. l. 6. c. 11. Ivo p. 10. c. 140. Panorm. lib. 6. c. 6.

solvantur secundum capitula gloriosi Caroli gentilis nostri: ita videlicet, &c. Verum in Decretalibus, & apud Burchardum & Ivoem hoc modo: Presbyteri interfecisti compositione Episcopo, ad cujus parochiam pertinebat, solvantur: ita videlicet, &c. & similia locuta habetur in concilio Triburienfi, c. 4. Sed quoniam est initium capituli, nihil visum est hic mutandum: reliqua autem sunt emendata ex locis indicatis.

2 ¶ Vuiregaldi] Antea legebatur, Renaldus. Emendationem est ex ceteris locis indicatis, præterquam ex Decretalibus, de abesvtrag. vox: legitur tamen in prima collectione.

C. XXVII. ¶ Pro gradu non varietate mutantur, qui clerici occidunt.

Item ex l. 3. Cap. 21.

Qui Diaconum, ceterum qui Presbyterum, d. c. qui Episcopum, decem qui Monachum, ceterum.

C. XXVIII. ¶ De eodem.

Item ex lib. 6. Cap. 4. 90.

Qui occidit monachum, aut clericum, armat. linquat, & Deo in monasterio serviat, cunctis diebus vite suæ, nunquam ad seculum reverfurus, & septem annis publicam poenitentiam agat.

C. XXIX. ¶ Qui clericum percussit, excommunicatur, & non nisi a Romano Pontifice absolvatur.

Item Innocentius Papa II. in concilio Lateranensi, c. 15.

Si d quis vadente diabolo hujus sacrilegii reatum incurret, quod in clericum vel monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subaceat, & nullus Episcoporum illum præsumat absolvere (nisi motis urgente periculo) donec Apostolico conspectu præsentetur, & ejus mandatum suscipiat.

1 ¶ Reatum] Sic est emendatum ex codicibus hujus concilii manuscriptis, & concilio Eugenio tertio, c. 16. ubi hoc idem reperitur, antea legebatur, vitium, vel crimen incurrit.

3 pars. Quis autem de ecclesia vi aliquem exemerit, vel in ipsa ecclesia, vel loco, vel cultu, sacerdotibus, & ministris injuria importaverit, ad instar publici criminis, & læsæ majestatis accusabitur, & convictus, sine confessio, capitali sententia a reprobis provinciæ ferretur: sicut in prima libro codici legitur, etiam de Episcopo & clerico, l. c. Si quis in hoc genus sacrilegii præsumat, & in Digestu simul. Ad legem Juliam repetundarum, c. 1. ultima. Committunt etiam sacrilegium, qui contra divina legum sanctitatem aut nesciendo committunt, aut negligendo velut offendunt: aut qui de principali judicio disputant, dubitent, in quo dignus sit, quem principi elegerit: vel qui intra provinciam, in qua provinciales & civis habentur, officium gerenda ac suscipienda administrationis desiderant, ut Codicu lib. 9. titulo de evanone sacrilegii. Similiter de judicio summi Pontificis, aliam disputare non licet.

C. XXX. ¶ Non nisi est permissum de eo quod Papa statuit judicare, vel ejus sententiam retractare.

Item Nicolaus Papa omnibus Episcopis.

Nemini est de sedis Apostolicæ judicio judicare, aut illius sententiam retractare permissum: videlicet propter Romanæ ecclesie primatum, Christi munere in beato Petro Apostolo divinitus collatum.

¶ Epistola, ex qua hoc caput est sumptum, non extat.

a Et in conc. Troisiano, c. 13. & inter leges Longobard. de homicid. lib. bornini. l. 27. Panormia. l. 2. 7. Burchardus l. 1. c. 5. Ivo p. 10. c. 9. & 13. similia quedam. b Ivo p. 10. cap. 1. Panorm. l. 1. c. 8. c algerat. d Panorm. l. 1. c. 149. e Panorm. l. 1. c. 149. f Anselm. l. 1. cap. 1. Panorm. l. 4. c. 10.

aliquid tamen simile habetur in epistola prima ad Michoalem Imperatorem.

Sacrilegi quoque reatum incurrit, qui Iudæis publica officia committit.

C. XXXI. § Sacrilegium faciunt, qui Iudæis publica officia committunt.

Unde in Toletano concilio 4. c. 64. legitur.

Constituit a sanctum concilium, ut Iudæi, aut hi qui ex Iudæis sunt, officia publica nullatenus appetant, quia sub hac occasione Christianis injuriam faciunt. Idcirco iudices provinciarum cum sacerdotibus eorum suspensiones fraudulenter elicitas r suspendant. & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem iudicium hoc permiserit, velut in sacrilegium excommunicationem profertur, & si quis susceperit, publicis cædibus deputetur.

1. § Elicitas si cesset emendatum: ex codice Luconsi regio: quatuor in aliis odicitur conciliorum, & Gratiani legatur, relictas.

4. pars. Unde reverentia religionis dominos suo iure fraudare, si famuli ad ecclesia septa confugientes inde nequaquam abstraherent, sacri canonibus est institutum, ut præstato à Domino sacramento impunitati, ei etiam reddatur multa.

C. XXXII. § Post præstatum securitatem servos restituantur domini, qui ad ecclesiam confugerunt.

Unde Gelasius b. Papa scribit Bonifacio Episcopo.

Miserantes dominos famuli, si ad ecclesia septa confugerint, intercessionem debent querere, non latebras: ne hæc ipsa præsumptio tarditatis temeritatem argui remittendi. Filius etenim noster vir spectabilis Petrus querit servum suum in ecclesia sancti Clementis dimissum commorari d, cui cum deputasset sacramenta præstare, illi egredi nulla ratione voluisse. Et ideo dicitur sperandus e homo de presenti cum eo, quem elegerit esse mittendum, cum de impunitate eius sacramenta præbetur, cum statim facias ad dominum suum motu omnibus temere: aut si in hac pertinacia forte perhiberit, post sacramentum sibi præstatum reddatur iuvare.

C. XXXIII. § Securitate recepta ad vasocima reddenda, fugitivi ab ecclesia reddere cogantur.

Item Joanni Episcopo Viemensi g.

Vxor b. Felix & filia Romam, quia sic oportuit, pervenerunt. Si quidem hunc ipsum primum se ad Barbarorum basilicam conferentem, seque bonas causas habere præstantem; egredi sub hac conditione præcipimus, ut si adus suos fideliter & rationabiliter allegaret, nihil circumvenios asperum fieri, duramque pateremur. Alioquin contra fidem, & utilitatem Dominicam venisse probentur, ipse sibi imputaret, atque i domini ordinatione cogatur subiaceret. Qui superveniente filio nostro, viro spectabili: Onthallo, hoc est ad singula quaque conviciatus, ut os aperire non posset, & vera esse, quæ huc oblatentur, voce propria faretur; ideoque tenetur custodire mancipatus.

C. XXXIV. § Eripitur in libertatem servus, cui Christiani Iudæis signaculum circumcissionis impresserit: alioquin ab ecclesia domino suo reddatur iuvare.

Item Syracusano, & Constantino, & Laurentio Episcopis.

Iudas & qui Iudæicæ professionis existit, mancipium

a. Dignus 1. 2. 11. l. 1. p. 1. c. 97. b. al. Greg. c. Ivo p. 16. c. 61. & p. 1. 11. Pannorm. l. 2. c. 77. d. al. commemoratum. e. al. supradicti. f. al. pernicacia. g. al. Viriamonst. h. Ivo p. 1. c. 77. i. al. atq. ordinatione. k. Ivo p. 1. c. 11.

si iuris, quod ante paucos annos se asserit comparat, nunc ad ecclesiam Venerianam confugisse suggestit (sic ut petitorum tenor annexus ostendit) eo quod dicat sibi ab infania Christiano nuper à præfato domino signaculum circumcissionis infixum. Quapropter vestra diligenter inter utrumque sollicita cura rerum fideliter examinet veritatem, quatenus nec religio temerata videatur, nec servus hac objectione mentius, competentis iura domini a declinare contendat.

C. XXXV. § De atrio ecclesie (quod triginta passibus clauditur) nisi prius data securitate, fugiens non abstrahatur.

Item ex concilio Toletano 12. c. 20.

Diffinivit b. sanctum concilium, ut nullus audeat confugientes ad ecclesiam, vel residentes inde abstrahere, aut quodcumque nocibilitatis, vel damni, seu spoli, residentibus in loco sancto inferre: sed esse potius his ipsis, qui ecclesias petunt, per omnia licitum, in triginta passibus ab ecclesia januis progredi in quibus triginta passibus uniuscuiusque ecclesie in toto circuitu reverentia defendantur: sic tamen, ut hi, qui ad eam confugiunt in extraneis, vel longe separatis ab ecclesia domibus nullo modo abscedant: sed in hoc triginta passuum numero absque domorum extranearum receptaculo progrediendi ad aditum obtrinebant: qualiter ad æquisita nature usum debitis exeant locis, & nullo teneantur eventum necessitudinis, qui Dominicis se defendendos commiserint claustris. Si quis autem hoc decretum tentaverit violare, & ecclesiasticæ excommunicationi subiacet, & severitatis regia feriatur sententia. Ipsos autem, qui ad ecclesiam confugium fecerunt, si iuxta præfatorum canonum instituta hi, qui eos repetunt, sacramenta reddiderint, & sacerdos ecclesie ipsius ab ecclesia non abstraxerit foribus, aut fuga talium, si evenerit, sacerdoti querenda est, aut damnorum sententia secundum electionem Principis huiusmodi sacerdotibus irroganda.

C. XXXVI. § Ante securitatem acceptam de atrio ecclesie fugitivus non cogatur exire.

Item ex concilio Aurelianensi primo, c. 7. & 5.

Id f. constituimus observandum, quod ecclesiasticæ canones decreverunt, & lex Romana constituit, ut ab ecclesie atris, vel domo Episcopi reos r abstrahere omnino non liceat: sed nec alteri consignare, nisi ad Evangelia datis sacramentis de morte, & debilitate, & omni poenarum genere sunt securi: ita ut ei, cui reus fuerit criminofus, de satisfactione conveniat. Quod si quis sacramenta sua convicius fuerit violasse, reus perjurii non solum à communione ecclesie, omnium clericorum, verumetiam & catholicorum convivio separatur. Quod si is, cui reus est, noluerit a sibi intentione faciente componi, & ipse reus de ecclesia ad usum more discederit, ab ecclesia clericis non quæriatur.

§ Servus g. etiam qui ad ecclesiam confugerit, pro qualibet culpa, si à domino pro admisa culpa sacramentum susceperit, statim ad servitium domini sui redire cogatur: & postquam dato sacramento domino suo fuerit consignatus, si aliquid poenæ pro eadem culpa, quæ excusatur 3. probatus fuerit pertulisse, pro contemptu ecclesie, & prævaricatione fidei, à communione & convivio catholicorum extraneus habeatur. Si vero servus pro culpa sua ab ecclesia defensus sacramenta domini b clericis

a. al. dominis. b. Ivo p. 3. c. 121. Pannorm. l. 2. c. 78. c. al. oblatentur. d. orig. d. al. procedentes. e. al. qualiter requisita natura usum debitis explent loci. f. Rabanus p. 11. c. 22. Bur. l. 3. c. 190. Ivo p. 3. c. 107. g. C. 1. Bur. l. 3. c. 192. Ivo p. 1. c. 109. Pannorm. l. 2. c. 77. h. al. sui domini.

exigentibus de impunitate perceperit, exire nolentem a domino liceat occupari.

1 ¶ Reos] Sic est emendatum ex originali, Rabano, Burcardo & Ivone, cum in Gratiani codicibus etiam manuscripti legeretur, eos.

2 ¶ Noluerit sibi] Antea legebatur voluerit. Mutatum est ex concilio exemplaribus etiam manuscriptis, et nonnullis ipsius Gratiani, & ceteris collectoribus: quoniam in recentiore Colonienfi editione abstulit dicitur, sibi.

3 ¶ Excusatur] Sic in omnibus Gratiani & conciliorum codicibus impressis & manuscriptis. Apud ceteros collectores est, accusatur.

5 pars. Occasione namque religionis servus dominum suum contemere, & eius ministerium deservire non debet.

C. XXXVII. ¶ Religio: occasione dominum suum non audeat servus contemere.

Unde in Gangrensi concilio, c. 3. legitur.

VII. SI quis servum alienum occasione religionis doceret dominum suum contemere, & eius ministerium deservire, ac non potius docuerit eum suo domino bona fide, & cum omni honorificentia deservire, anathema sit.

C. XXXVIII. ¶ Corruptam durissime, qui causam religionis docet servum dominum suum contemere.

Item ex concilio Martini Papae, b. c. 47.

VIII. SI quis servum alienum causa religionis doceat contemere dominum suum, & recedere a servitio eius, durissime in omnibus arguatur.

C. XXXIX. ¶ Primati insinuetur necessitas, qua re ecclesia distrabere compellit.

Item ex concilio Carthagenensi c. 26.

NVLLUS d res ecclesie distrahatur. Quod si reditus non habet, & aliqua nimia necessitas cogit, hanc insinuandam esse primati ipsius provincie censemus, ut cum statuto numero Episcoporum, utrum faciendum sit, arbitretur. Quod si tanta urget necessitas ecclesie, ut non possit ante primatem consulere, saltem vicinos testes convocet Episcopos, curans ad concilium referre omnem ecclesie necessitatem. Quod si non fecerit, reus Deo & sancto concilio venditor honore amisso 3. teneatur.

¶ Hoc est caput 26. Carthagenensis concilii, inserti in codice canonum, itemque graeci, quod sumptum est ex c. 3. concilii quinti Carthagenensis. In neutro tamen sunt haec omnino verba, nullus res ecclesie distrahatur: sed placuit, ut res ecclesie nemo vendat, quemadmodum & apud Ivonem.

1 ¶ Quod si reditus] Graece est, ὅταν μὴ ᾖ ἰσὺς τῶν ἐσόδων μὴ ἔσῃ. id est, Quae quidem res si reditus non habet.

2 ¶ Vicinos testes] Sic in codice canonum, & serè in graeco canonum, & in margine recentiorum Colonienfium editionum. In contextu autem ipsarum, & vetustioribus editionibus, ac duobus Vaticanis codicibus, & apud Ivonem legitur, saltem post factum curiositatem habeat, & vicinis Episcopis hoc ante iudicare, & ad concilium, &c. In Soriani autem regio, curet hoc statim agere, vel vicinis, &c.

3 ¶ Honore amisso] Verba haec sunt in concilio inserto in codice canonum, in codice Soriani regio, & canone graeco. Absunt autem ab omnibus concilio quinti Carthagenensi, & duobus Vaticanis exemplaribus & Ivone.

a Ivo part. 16. c. 102. & par. 13. c. 49. b In capi. graecarum synod. Martini Bracar. Bur. l. 3. c. 25. Ivo part. 7. cap. 43. c Et in Carthag. 5. cap. 4. d Anst. l. 3. cap. 45. Ivo p. 3. c. 113. e al. ante consulere.

C. XL. ¶ Sine licentia Episcopi quidquam Abbas vendiderit, in irratione ducatur.

Item ex concilio Agathensi, c. 26.

IN a venditionibus, quas Abbates facere presumunt, haec forma servetur, ut quidquid sine Episcopi licentia i venditum fuerit, ad potestatem Episcopi revertatur. ¶ Mancipia vero monachis donata ab Abbate non liceat manumitti. Injustum enim putamus, ut monachis quotidianum rurale opus faciendum, servi eorum libertatis orio potiantur.

1 ¶ Licentia] Sic est ascriptum in margine in recentioribus Colonienfibus editionibus: sed in antiquioribus, & codicibus manuscriptis, & apud Ivonem est, notitia.

6 pars. ¶ Etiam si Episcopo consentiente monasterii possessio ab Abbate data fuerit, nullus momenti erit donatio, nisi forte in ecclesia fabricam erigendam donatio processerit. Quae casu tantum et donare licet, quantum ecclesia parietes, concludunt.

C. XLI. ¶ Nullo titulo res monasterii valent ab eis iure segregari.

Unde Gregorius scribit lib. 7. indict. 1. epist. 33. Insuper Episcopo Scyllacano.

QVESTI nobis sunt praedicti monasterii monachi, Abbatem suum terram intra Scyllacano i castrum, quae in e. d. pedes extenditur, sub pretextu fabricandi ecclesie fraternitati tuae donationis titulo concessisse. Et ideo volumus, quantum parietes possunt edificare ecclesie circumdare, iuri ecclesie vindicare. Quod si verò extra parietes ejusdem ecclesie esse poterit, ad honorem monasterii sine difficultate aliqua revertatur: quae nec mundanarum legum, nec sacrorum canonum similitudo permittunt res monasterii de iure ejus quolibet titulo segregari. Ea propter donationem ejusdem terre, quae contra rationem facta est, sine aliqua dilatione restitue.

1 ¶ Intra Scyllacano] Sic est emendatum ex multis codicibus epistoliarum: à qua lectione nonnulla Gratiani exemplaria parum discrepant. In vulgatis erat, in Tranquillitanum castrum.

C. XLII. ¶ P A L E A.

HANC b ergo scripturam nostrorum paginam etiam in futuro tempore à te ab omnibus Episcopis firmam statuimus, illibatamque servari: ut & lux ecclesie, servante Domino, tantummodo sint iure contenti, & monasteria ecclesiasticis conditionibus, seu angariis, si ve quibuslibet obsequiis secularibus nullo modo subiacent, nullis canonicis iuribus deserviant, sed repositus vexationibus, divinum opus cum summa devotione perficiant.

¶ Haec palae abest à vetustis exemplaribus, non exceptis, à hinc remeri translata est: cum habetur infra. l. 1. q. 2. c. quoniam sic hanc ergo, ubi nonnulla notabuntur.

Sed notandum est, quod aliud est in suis vel propinquioribus usus res ecclesie convertere (quam perniciosam cupiditatem procri canones ubique prohibent, & damnabilem ostendunt): aliud est, quod ex dispensatione charitatis, humana infirmitate compellitur: ut quondam illi sua reddantur, qui in sacro proposito vivere contemnit. Quod non tam iure fore, quam iure postea nullus sanctorum fecisse legimus. Beatus etiam Iohannes angelista duobus juvenibus, quos pariter omnia sua pro Christo reliquisset, & pauperibus erogasse, aurum & gemas reddidit, ut cuncta quo venderant, sibi redirent. Sed dicitur, beatus Iohannes non oblata reddidit, quae pauperibus erogata fuerant, sed alia recompensavit, quae in pauperibus

a Ivo p. 3. c. 103. Sup. dist. 34. Abbati. b Inf. 11. q. 2. p. 1. si. 4. hanc ergo. c Abbas l. 3. historia Apostolica.

vel ecclesiarum facultatibus nunquam computata fuerant. Si- militer si Abbas vel Episcopus aliqua haberet, qua in ecclesiasti- ca facultatibus nondum sunt adnumerata, exemplo beati Iohannis de illis recedens oblatas vero ecclesie retineat. ¶ Sequitur a er- go aliud exemplum, quo eadem qua oblata sunt, laudabiliter red- dita monstrantur.

C. XLIII. ¶ Non debet ecclesia suscipere, qua silo exheredato sibi esse- runtur. At enim Augustinus b in sermone 2. de vita clericorum.

¶ Vtunque e vult exheredato filio hæredem facere ecclesiam, quarat alterum, qui suscipiat, non Augu- stinum: imo, Deo propitio, nullum inueniet. d Quam laudabile factum sancti & venerandi Episcopi Aurelii Carthaginensis? quomodo implevit os omnium, qui sci- unt, laudibus Dei? Quidam enim cum filios non habe- ret, neque speraret, res suas omnes (retento sibi usufructu) donavit ecclesie. Nati sunt ei filii postea: & reddidit Episcopus nec etiam opinanti illi, que donaverat. In potestate habebat Episcopus non reddere, sed iure fori, non iure poli e.

¶ Eux quod aliquando oblata iure & laudabiliter redduntur. Ve- rumen non hoc exemplo recedenti sua reddenda monstrantur. Abiit enim in professione sua vita persistere, aliud a proposito firmius discedere. Si sanctus Aurelius docteri in laicali ha- bitu oblata reddidit, qua post oblationem filios accepit, non ideo in apostasiam uentibus sua reddenda sunt, quibus usus necessaria subtraherentur, ut uos illi redirent ad ordinem, a quo recesserant. Sed si uos inuicem & perscutoribus iubemus necessaria subministra- re, sicut ab Apostolo f monemus tempus redimere, ut expeditius intrare uacemus: sic ne ecclesia scandalum patiantur, ne discedens in demerita precipietur, ne in perniciem monachorum, aut in- cunctum monasterii occasione suorum exardescat, laudabiliter sibi sua non dicta reddantur, sed auferri sinantur, quam ab illo ista infe- rantur.

CAUSA XVIII.

Vidam Abbas consecratus in Episcopum, prius monasterio multa conuulsi, postea in Episcopatu plu- ra acquisiuit: cui diem fratres successorem quare- rent, Episcopus loci semet electioni uolebat inferere, ut per ipsam Abbas in monasterio ordinetur: fra- tres renuntiant.

- 1 Quæritur primo, an monasterium possit petere, que ab Episco- po quaesita sunt, an episcopali ecclesia possit sibi vindicare, qua monasterio fuerunt tradita g.
- 2 Secundo, an per Episcopum Abbas sit eligendus & ordinan- dus, an tantummodo a propriis fratribus sit instituen- dus.

QUESTIO I.

Prima questio terminatur in concilio apud Altheum, in qua sic statutum legitur.

¶ Burchardus lib. 1. cap. 230. citat concilium apud Alth- eum. Regis Conrado Rege: itenq. Ivo part. 5. c. 343. sed exprimit, Al- theum. Item uero part. 24. c. 116. plura de hoc concilio refert his- toricus. Regno Conradi piissimi & Christianissimi Regis quibus congregata est sancta generalis synodus apud Al- theum (al. Altheim) in pago Rhetia, præsentem uidelicet Ioannis Papæ Apocrisario, sanctæ Offiensis eccle- siæ Petro venerabili Episcopo.

a aliter sequatur. b Et serm. 32. al. 33. ad fratres in eremo, & in concil. Aquilgran. cap. 112. c Ivo p. 3. cap. 177. d al- ter uocatur. e aliter ead. f 1. Cor. 7. g al. contra- dita.

C. I. ¶ Qui de monacho Episcopus ordinatur, quod ante consecrationem habuit, monasterio, quod uero post consecrationem acqui- sit. propria ecclesia re- linquatur.

Statutum a est, & rationabiliter secundum sanctos Pa- tres a synodo confirmatum, ut monachus, quem cano- nica electio a iugo regulari monasticæ professionis absolvit, & sacra ordinatio de monacho Episcopum facit, uelut le- gitimus hæres paternam sibi hereditatem postea iure vin- dicandi potestatem habeat: sed quidquid acquisierat, uel habere uisus fuerat, monasterio relinquat, & Abbatis sui, qui fuerat secundum regulam sancti Benedicti, arbitrio. Postquam enim Episcopus ordinatur, ad altare, ad quod sanctificatur, & titulatur b, secundum sacros canones, quod acquirere poterit, restituit.

QUESTIO II.

Secundam uero questionem terminat auctoritas Toletani concilii 4. c. 50. dicens.

C. I. ¶ Abbates & alia officia per Episco- pos debent institui.

Hoc tantum sibi in monasterio vindicent sacerdotes, quod præcipiunt canones, id est, monachos ad con- uersationem sanctam præmonere, Abbates, aliaque offi- cia instituire, atque extra regulam facta corrigere. Quod si aliquid in monachos canonibus interdictum præsum- pserint, aut usurpare quidpiam de monasterii rebus ten- tauerint, non deest ab illis sententia excommunicatio- nis.

2 ps. Econtra Gregorius scribit Castorio Ariminenf Episcopo.

C. II. ¶ Congregatio monasterii, non Episcopus, aut aliqui extraneorum, Abbatem instituat.

I. Abbas in monasterio non per Episcopum, aut per ali- quem extraneorum ordinetur: neque ab Episcopo Missa ibi celebretur, ut nulli ecclesie subiciatur.

¶ Huius capituli eadem est sententia ac sequentis, in quo sunt ipsa B. Gregorii uerba. Itaq. hac uideatur summa quadam se- quentis: & propterea in aliquot uetus exemplaribus non sunt dis- tincta.

C. III. ¶ De eodem.

Idem eadem Castorio Episcopo, lib. 2. epist. 43. seu cap. 17.

I. Abbatem cuiuslibet e monasterio non alium, sed quem dignum moribus atque actibus monasticæ disciplinae communi consensu congregatio tota poposcerit, ordi- nari d volumus. Missas autem publicas per Episcopum uel clericos in e monasterio fieri omnimodo prohibe- mus.

1 ¶ Vel clericos] Verba hæc non leguntur apud B. Gre- gorium: omnino, nonnulla uidentur consulo immutata a col- lectore.

C. IV. ¶ Ille debet Abbas institui, quem sua congregatio, & possessionis domi- nus ordinari poposce- rit.

Item Pelagius Papa Mellito Subdiaconus

II. Abbatem f in monasterio illum volumus ordina- ri quem sibi de sua congregatione & monacho- rum electio, & possessionis dominus, & (quod magis obseruandum est) ordo uitæ, ac meritum poposcerit ordi- nari.

a Burchardus l. 1. c. 231. Ivo p. 5. c. 343. b al. intitulator. c aliter eadem.] orig. d al. volumus te ordinare.] orig. e aliter illic.] orig. f Ancl. 7. c. 174. Polyg. l. 3. tit. 15. & l. 17. tit. 33. Pamm. l. 3. c. 168. Ivo p. 7. c. 24.